

Başvuru Numarası	: 2021/1164
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 8.2.2022/8
Karar Numarası	: 2022/89
Başvuran	: B. Ö adına Vasisi G. Ö.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Afyonkarahisar 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: -

I.BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, B. Ö.'nün denetimli serbestlikten yararlanma şartlarını sağlamasına rağmen Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu tarafından talebinin reddedildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Kurumumuzca 02.12.2021 tarih ve ... Kurum sayısı ile kayda alınan başvuru dilekçesinde başvuran tarafından özetle;

a.Eşi B. Ö.'nün 02.07.2021 tarihi itibariyle denetimli serbestlik tedbirinden faydalanmaya hak kazandığı, söz konusu tarihte 6 aylık gözlem süreci devam ettiği için İdare ve Gözlem Kurulu tarafından denetimli serbestlik hususunda karar verilmediği, 14.09.2021 tarihinde tekrar 6 aylık gözlem kararı verildiği,

b. İdare ve Gözlem Kurulu kararına karşı Afyonkarahisar İnfaz Hakimliğine, Hakimlik kararına karşı ise Afyonkarahisar 1. Ağır Ceza Mahkemesine başvurduğu ve itirazların reddedildiği,

c. İyi halli olmasına engel olacak hiçbir davranış ve fiilde bulunmadığı; etkin pişmanlıktan yararlanmadığı için iyi halli olmadığına karar verilmesinin, Anayasa'nın 38. maddesinin beşinci fıkrasındaki "*hiç kimsenin kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamayacağı*" esasına aykırı olduğu, suçunu kabul edip etmemesinin ve pişman olup olmamasının yargılama sürecinin bir parçası olduğu ve bu hususta karar vermenin cezaevinin görev alanına girmediği,

ç. Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda disiplin cezası aldığını ve hala bulunduğu Kurumda disiplin cezası almadığı, adli ve idari bir soruşturma olmadığı için ve tutanak tutulmadığı için terör içerikli bir telefon görüşmesi gerçekleşmediğinin ispatlandığı,

d. Aynı cezaevinde kalan ve kendisiyle benzer durumda olan başka hükümlüler denetimli serbestlikten faydalanabilirken, eşinin faydalanamamasının eşitsizlik olduğu iddia edilmekte olup; eşine ayrımcılık yapıldığının tespit edilmesi, denetimli serbestlik hakkından faydalandırılması ve mağduriyete yol açan yetkililer aleyhine 1.000.000 lira tazminata hükmedilmesi talep edilmektedir.

3. Kurumumuza Afyonkarahisar 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü tarafından iletilen 17.12.2021 tarih ve 2021/... sayılı yazılı görüşte ise özetle;

a. B. Ö.'nün, terör örgütüyle ilgili olarak herhangi bir düşüncesi ve bilgisi olmadığını söylemesinden

dolayı suçunu kabul etmediği ve pişmanlık duymadığının değerlendirildiği,

b. Telefon görüşmeleri ve mektupları incelendiğinde örgütsel konuşmalar yapmadığı ve eylemlerde bulunmadığı tespit edilse de terör örgütünden ayrıldığına dair samimiyet içeren somut herhangi bir veriye rastlanmadığı,

c. Afyonkarahisar İnfaz Hakimliğinin 07.10.2021 tarihli ve 2021/... esas, 2021/... karar sayılı kararıyla hükümlünün itirazının reddedildiği, bu karara karşı yapılan itirazın da Afyonkarahisar 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 18.10.2021 tarihli ve 2021/... değişik iş sayılı kararıyla reddedildiği,

ç. Cezaevlerinde kaldığı süre içerisinde çeşitli tarihlerde Kurum görevlilerine karşı uygunsuz söz sarf etmek ve davranışta bulunmak, verilen eşyaları kötü kullanmak, kurum görevlilerine hakaret veya tehditte bulunmak eylemlerinden dolayı disiplin cezaları aldığı,

d. Öne sürülen iddiaların asılsız ve karalama amaçlı olduğu, cezaevi tarafından yapılan bütün iş ve işlemlerin kanun ve yönetmelik hükümleri çerçevesinde olduğu beyan edilmektedir.

4. Başvuranın muhatap kurumun cevabi yazısına ilişkin 10.01.2022 tarih ve ... Kurum sayısıyla kayda alınan yazılı görüşünde ise özetle;

a. Eşinin disiplin cezalarının, Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundayken alınmış disiplin cezaları olduğu,

b. Terör örgütüyle bir ilişkisi olmadığı, suçu kabul etmenin ve pişman olmanın yargılama sürecinin bir parçası olmasından dolayı cezaevinin bu hususu araştırma yetkisi olmadığı ve cezaevinin cevabi yazısının hiçbir hukuki geçerliliği bulunmadığı iddia edilmekte olup; eşinin ayrımcılığa maruz kaldığının tespit edilmesi, denetimli serbestlik tedbirinden yararlanması ve yetkililer hakkında 1.000.000 lira tazminata hükmedilmesi talep edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17. maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*", dördüncü fıkrasında; "*Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvurunun konusu olamayacağı*" düzenlenmiştir.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvurunun kanuni temsilci veya vekil aracılığıyla yapılması" başlıklı 37'nci maddesi birinci fıkrası uyarınca; "*Başvurular, kanunî temsilci veya vekil tarafından da yapılabilir. Kanunî temsilci veya vekil aracılığıyla yapılan başvurularda temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesinin sunulması zorunludur.*"

8. Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir. Aynı fıkranın (ç) bendine göre; başvuru, "*Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı*" yönünden incelenir.

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularda ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın denetimli serbestlikten yararlanma şartlarını sağlamasına rağmen ceza infaz kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun aldığı olumsuz kararlarla denetimli serbestlikten yararlanamadığı iddiası, ceza infaz kurumu idaresinin yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi halin belirlenmesi" başlıklı 89'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulur.*" Aynı maddenin yedinci fıkrasına göre; "*İdare ve gözlem kurulu tarafından yapılacak değerlendirmelere esas olacak ilkeler ve kurulun bu maddeye ilişkin çalışma usul ve esasları ile tutum ve davranışları olumsuz değerlendirilen hükümlülerin yeniden değerlendirilmeye tâbi tutulma süreleri Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.*"

12. Aynı Kanun'un "Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı" başlıklı 105/A sayılı maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak, hükmün infazına ilişkin işlemleri yapan Cumhuriyet başsavcılığının bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilebilir.*"

13. 02.09.12 tarihli ve 28399 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre; "*Hükümlülerden cezaları yüksek güvenlikli kapalı kurumlar veya diğer kapalı kurumların yüksek güvenlikli bölümlerinde infaz edilenlerden toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda iyi hâlli olarak geçiren ve koşullu salıverilme tarihine üç yıl veya daha az süre kalanlar açık kurumlara ayrılabilir.*" Aynı maddenin ikinci fıkrasının (ç) bendine göre; "*Açık kurumlara ayrılabilmek için, ayrıca; Terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olup, mensup oldukları örgütten ayrıldıkları idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilenlerin koşullu salıverilme tarihine bir yıldan az süre kalması, şartı aranır.*" Denetimli serbestlik uygulamasından yararlanabilmek için açık ceza infaz kurumuna geçme hakkı elde edilmesi ve söz konusu hüküm şartlarının sağlanmış olması gerekir.

14. 29.03.2020 tarihli ve 31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 109'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı*

hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirilmeye tabi tutulur." Aynı maddenin altıncı fıkrasına göre; "Açık ceza infaz kurumuna ayırmaya, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına ve koşullu salıverilmeye ilişkin olarak tutum ve davranışları olumsuz değerlendirilen hükümlülerin yeniden değerlendirilmeye tâbi tutulma süreleri bir yılı geçemez."

15. 29.12.2020 tarihli ve 31349 sayılı Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in "Kurulun inceleme ve değerlendirme esasları" başlıklı 16'ncı maddesinin ilk fıkrasına göre; "Hükümlüler ceza infaz kurumlarında bulunduğu tüm aşamalarda; ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülükleri eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında; idare ve gözlem kurulu tarafından, iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere bir değerlendirilmeye tabi tutulur."

16. Aynı Yönetmelik'in "Kurul kararları" başlıklı 17'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre; "Açık ceza infaz kuruma ayrılmaya, kalan cezanın denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına ve ceza infaz kurumundan doğrudan koşullu salıverilmeye dair değerlendirmede hükümlünün iyi hâlli olmadığına karar verilmesi durumunda, hükümlü hakkında yapılacak bir sonraki değerlendirme tarihi kararda açıkça belirtilir. Yeniden değerlendirme süresi üç aydan az, bir yıldan fazla olamaz."

17. Aynı Yönetmelik'in "Kararlara karşı başvuru" başlıklı 39'uncu maddesine göre; "İlgililer, ceza infaz kurumu idaresi ile idare ve gözlem kurulunun bu Yönetmelikte belirtilen kararlarına karşı, 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun 5 ve 6 ncı maddelerinde yazılı usul ve esaslar çerçevesinde şikâyet ve itirazda bulunabilir."

18. 16.05.2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilen kararlar" adlı 6'ncı maddesinin altıncı fıkrasına göre; "İtiraz, infaz hakimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine yapılır."

19. 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Borçlar Kanunu'nun "Kişilik hakkının zedelenmesi" başlıklı 58. maddesinin birinci fıkrasına göre; "Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılıklı manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir."

20. 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Asliye hukuk mahkemelerinin görevi" başlıklı 2. maddesine göre; "Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir". Aynı Kanun'un "Genel yetkili mahkeme" başlıklı 6. maddesine göre; "Genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir", "Haksız fiilden doğan davalarda yetki" başlıklı 16. maddesine göre ise; "Haksız fiilden doğan davalarda, haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir."

21. Yukarıdaki hükümler çerçevesinde; başvuranın denetimli serbestlik uygulamasından yararlanma talebi sonrası İdare ve Gözlem Kurulu tarafından değerlendirilmeye tabi tutulduğu, "terör örgütünden ayrıldığı konusunda talebinin samimi görülmediğinden halen aktif örgüt üyesi olduğu kanaatine varıldığı ve 6 aylık süre ile denemeye tabi tutulacağı" yönünde kurul değerlendirmesinin yapıldığı, kurulun hükümlüyü açık ceza infaz kurumuna ayırmaya, kalan cezanın denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına ve koşullu salıverilmeye ilişkin olarak iyi halin belirlenmesine esas olarak yapılacak değerlendirmede yetkili olduğu, bu hususta hangi kriterlerin

kullanılacağına kanun ve yönetmelikler ile belirlendiği ve ayrıca alınacak tüm kararlara karşı yargı yolunun açık olduğu görülmüştür.

22. Sonuç olarak, başvuranın denetimli serbestlikten yararlanma talebi neticesinde, mensup olduğu örgütten ayrıldığına ilişkin kesin bir kanaatin oluşmadığı, dolayısıyla "Terör Örgütünden Ayrılması Konusunda Samimiyetinin Tasdiki"ne dair İdare ve Gözlem Kurulunun olumsuz karar almasının mevzuat kapsamında kaldığı, alınan karara karşı başvuran tarafından İnfaz Hakimliği ve Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde itiraz hakkının kullanıldığı, mahkemeler tarafından yapılan inceleme sonucu söz konusu kararın kesinleştiği, başvuranın ceza infaz kurumu idaresinin hukuka aykırı işlemleri nedeniyle mağduriyet yaşadığı yönündeki iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır. Bununla beraber Türk Borçlar Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun sözü geçen maddeleri kapsamında; başvuranın manevi tazminat taleplerini görevli ve yetkili mahkemeye iletmesi gerekmekte olup, söz konusu talebi Kurumumuzun görev alanına girmediği değerlendirilmiştir.

23. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*" Açıklanan gerekçeler doğrultusunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle "**kabul edilemez**" olduğuna karar verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 08.02.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Üye

e-onaylıdır

Ünal SADE

Üye